

DR. BAJNAI KLÁRA¹
EGY NÓTA SIKERTÖRTÉNETE
Kössétek meg az ugatós kutyátok

5

Droits d'exécution réservés.
Aufführungsrecht vorbehalten.
Eladási jog fenntartva.

Kössétek meg az ugatós kutyátok!..

Irtta: Szepessy László. Zenésítette: Csóka Józsi.

Mersékelten. Moderato. Lassú csárdás.

Kis sé - tek meg az u - ga - tós ku - tyá - tok!, Más - kü - lön - ben ho - gyan jár - jak hoz - zá - tok?
Si - mitsé - fel - re id - res - bod - ros ha - ja - dat, Más - kü - lön - ben min - den cso - kom meg - a - kad!

É - de - sebb a csók a tit - kos ma - gány - ba, Ha az e - gész fa - lu sze - me - nem lát - ja!
Ne bántsd meg - se - hagyd a ha - jad', a - hogy van: Meg - ta - lál - ja az aj - ka - dat az aj - kam.

Copyright 1914 by Náder Kálmán, Budapest - Leipzig.
All performing rights strictly reserved. N. K. 1828

6

De ó - riz - het vi - lág min - den ku - tyá - ja, El - hoz - lak én vi - rá - gos kis por - tám - ra...
De az se baj, ha meg sem is ta - lál - ja, Jut még csó - kom a ha - jad - ra, or - eád - ra...

Tű - lem pe - dig el nem ra - bol sen - ki - sem, Se az a - nyád, se ma - ga az Úr - is - ten!
Meg - csó - kol - nám i - gyis, ú - gyis szi - ve - sen Még a lá - bad nyo - mát is én, ked - ve - sem!

N. K. 1828

Sokan feltették már a kérdés: miből lesz sláger? Mi miatt válik egy bizonyos dal olyan népszerűvé, hogy megszámlálhatatlan mennyiségű gramofon felvétel eladható legyen belőle?

¹ Dr. Bajnai Klára jogász, a magyar hanglemeztörténeti kutatás egyik megalapozója.

A válaszok is sokfélék. Az azonban biztos, hogy nem elég a fülbemászó, könnyen dúdolható dallam és a frappáns, időszerűnek is ható szöveg.

Előfordul azonban, hogy – sokszor érthetetlen módon – mindezen tulajdonságokkal sem rendelkező, de a pillanatnyi közhangulat szülte lelkesedés delejezi meg úgy a hallgatóságot, hogy nem tudnak betelni a dallal, s nem győzik újra és újra meghallgatni. Az pedig már a lemezgyártók leleményességén múlik, hogy melyik éppen közkedvelt előadóval rögzítik a „slágergyanús” művet. Az külön említést érdemelne – de sokszor követhetetlen – hogy milyen élettartamot könyvelhetnek el a pillanatnyi sikert követően e lemezfelvételek.

A fenti fejtegetésemet talán kellően tudom illusztrálni *Csóka Józsi – Szepessy László: Kössétek meg az ugatós kutyátok* című dalával, mely nyilván nem véletlenül lelhető fel immár több, mint 100 évet megélve jóformán minden sellaknótagyűjtőnél.

Mielőtt a nótáról, annak gramofon felvételeiről szólnék, szükségesnek látom, hogy a szerzőkről is ejtsek néhány szót, mivel a korszellem megértése szempontjából nem mellékes a magyar nóta 19-20-ik század elejének két fontos reprezentánsának megismerése.

Komáromi Csóka József

A zeneszerző **Csóka Józsi** (Komárom, 1871 – Budapest, 1921) édesapja nagybögös volt. Egy éves volt, amikor a fővárosba költöztek. A zenei érzékkel megáldott fiú már 13 éves korában Bunkó Ferenc bandájába került, akikkel 3 éven át játszott nagyobb fogadókban. 1887-ben Banda Marci szerződtette, mint helyettes prímást, akikkel a Budapest kávéházban játszott négy éven át, majd Radics Vilmos segédprímásaként folytatta pályáját, végül 1894-ben alakított önálló bandát. A párizsi Musique Revü kaszinóbeli szereplését követően visszatért a fővárosi Jókai kávéházba, melyet különböző szórakozóhelyek követtek. Az 1909. áprilisában meghirdetett *”Ki a legnépszerűbb cigányprímás”*

vetélkedőn Rácz Laci mögött 3986 szavazattal a kis aranyérmét nyerte el. Egyébként az évente megrendezett vetélkedőkön állandóan az első vagy második helyezést szerezte meg. Több népdal-pályázat nyertese, számos nóta szerzősége fűződik nevéhez. 1910-ben a *Magyar Cigányzenészek Lapja* által kiírt népdal-pályázaton a *Nóta-király* címet nyerte el az aranyérem mellett. Korának az egyik legismertebb nótaszerző cigányprímása volt, pályája során több budapesti kávéház hirdetésein található neve, ahol 14 tagú zenekarával való fellépésére hívták fel a figyelmet.

Szepessy (Szijártó) László

A szövegíró **Szepessy (Szijártó) László** (Dombóvár, 1880 – Doberdo, 1915) jómódú iparos családból származott. Apai nagyapja csizmadia-mester és sekrestyés, édesapja szintén csizmadia mester volt. Tizennégyen voltak testvérek, akik közül hatan már korán meghaltak, az életben maradtak közül négyüket taníttatták. Három házuk is volt Dombóváron, 8-10 segédet, 5-6 inast foglalkoztattak. A korán özvegyiségre jutott édesanyja mélyen vallásos lévén, e szellemben nevelte gyermekeit is. Szepessy Lászlót kisgyermek korától papnak szánták szülei, iskoláit is ennek megfelelően választották. Első írásban megjelent költeménye is *Mária dal* volt. Mint papnövendék Dombóvári László néven írta verseit. 1911-ben belügyminiszteri engedéllyel változtatta nevét – Szepessy Ignác néhai pécsi püspök iránti tisztelete jeléül, megbecsüléséből – Szepessyre. 1900-ban lemondott papi hivatásáról szülei nagy bánatára, és Pécsről Budapestre költözött, ahol kezdetben házi tanítóként kereste kenyerét, majd az egyetem magyar-latin szakára iratkozott be. Első verseskötete 1902-ben jelent meg. A 81 költemény egy része egyházi jellegű, sok a hazaszeretetet tükröző alkalmi vers, valamint a szülőföld szeretetét tükrözők. 1903-ban újabb kötete jelent meg, az 50 szerelmes verset tartalmazó *Csalogánydalok*.

Feljegyzések szerint lelkes zenebarát volt már diák korától, s jó barátságba került muzsikussal. A zeneszerzők körében pár év leforgása alatt hallatlanul népszerű költővé vált. Hogy melyik versét zenésítették meg először, azt nem tudjuk, de első népdalainak szerzője valószínű Fayl Frigyes² volt a szerzője. Az 1909-ben kiadott *Mária-dalok* kötetben már 37 muzsikussal neve van felsorolva, akik 195 dalát zenésítették meg, és 14 elbeszélő költeményéhez, 7 daljátékához szereztek kísérő zenét. Utolsó verses kötetében a *Katonaversekben* (1914.) pedig újabb 210 Szepessy-művekre szerzett zenemű van felsorolva. Nehéz csak példaképpen is kiemelni közülük bárkit, hiszen még a mai ismereteink szerint is sok közöttük az ismerős név, mint pl. Balázs Árpád, Belezna Antal, Demény Dezső, Fráter Lóránd, Kontor Elek, Tarnay Alajos, vagy Vavrincez Mór. Körülbelül 500 verset ismert cigányprímások zenésítették meg, mint pl. Ráczi Laci, Sas Náci, Vörös Ferenc és természetesen Csóka Józsi. Egy halálának 50. évfordulója alkalmából írott megemlékezés szerint legismertebbé vált dalai a Fráter Lóránd által megzenésített *Fekete hajából fehér szemfedőmbe ...* és a Csóka Józsi által írott *Kössétek meg az ugató kutyátok ...*

Nem volt igazi költő-nagyság, „az irodalomtörténet babérjait nem vívhatta ki”, de szerették dalait. Meghalt 35 évesen, „mielőtt még tehetsége kiforrott volna”, írta róla Kovács Rózsa 1940-ben, megtoldva azzal, hogy „aligha van magyar poéta Petőfin kívül, akinek ennyi verse talált kísérő zenére.” Mindezek mellett nagyon nehéz megzenésített műveinek lemezfelvételére bukkanni az akusztikus korszakot követően.

E két termékeny szerzőnek jó pár közös műve született, de a gramofonlemez ipar adta lehetőségek révén a *Magyar Cigányzenészek Lapja* által 1909. áprilisában kiírt népdal pályázat hozta meg részükre a közös dicsőséget. Az augusztus 24-én kihirdetett eredményt valamennyi nagyobb fővárosi- és megyei-újság közzétette, így országszerte értesülhetett a nagyérdemű arról, hogy:

„(Eldölt népdalpályázat.) A Magyar Cigányzenészek Lapja legutóbb hirdetett népdalpályázata már eldőlt. A döntés szerint a pályázat eredménye a következő (beérkezett 1144) pályamunka, melyek közül az első díjat, az arany érmet és 100 koronát Csóka Józsi budapesti prímás nyerte Kössétek meg az ugató', kutyátok című népdalával. Szövegét Szepessy László írta.”³

---

² Fayl Frigyes (1837. Pest – 1897. Pest) zeneművész, zenetanár. Fayl György zenész fia. Tanárai: édesapja, Bécsben Czerny Károly, majd Pesten Volkmann Robert és Mosonyi Mihály. A dalokon kívül legismertebb művel a magyar *Ábrándok*. Felesége: Hentaller Mária írónő.

³ Pesti Hírlap, 1909. augusztus 25. 5. oldal

A nóta akkor tört be igazán a köztudatba, amikor megtalálták azt az ismert, közkedvelt, s a lemezirodalomban szinte egyedülálló felvétel mennyiséget felmutató énekest, aki hajlandónak mutatkozott a lemezre énekléssel. Ő volt Király Ernő.

Király Ernő

Róla csak egész röviden, életrajzából kiragadva néhány jelen cikk szempontjából relevánsnak tűnő adattal szolgálnék a gazdag életrajzból. Kőnig Ernőként született 1884. április 26-án Kiskeszi községben Kőnig Sámuel kocsmáros és Schwarz Janka fiaként, meghalt: 1954. szeptember 2-án New Yorkban. Lexikon szócikkek szerint színész, rendező, színházigazgató. Kereskedelmi iskolai végzettsége okán pályáját könyvelőként kezdte. Rövid idő után már a Népszínház karénekeseként, s Rákosi Szidi színésziskolájának tanulójaként találjuk a sajtóhírekben. Színházi állomásainak felsorolását mellőzve csak az 1908-tól 1919-ig tartó Király Színházi tagságát emelném ki, hisz ez a korszak volt legmeghatározóbb életpályája során. Itt vált az operett világában Budapest legnépszerűbb bonvivánjává. Ekkortól már megszámlálhatatlan mennyiségben készültek gramofonlemez felvételei a különböző gyártóknál. Hosszabb ideig a bécsi Carl Theater-ben vendégszerepelt, de fellépett a berlini Metropol Theater-ben is, és több alkalommal Amerikában, ahová 1935-ben végleg távozott. 1911.

október 29-én kötött házasságot Solti Hermannel, akivel sok felejthetetlen lemezfelvételt is készített. Az 1922-es válásuk után még kétszer nősült.

A Columbia gyárnál készült számtalan felvételét követően 1912-ben a gyár maga számára lekötötte, és 3 évre kizárólagossági szerződéssel biztosította, hogy felvételeit ezentúl csak a Columbia Phonograph-Company-nál készíttetheti.

Ma már kideríthetetlennek látszik, hogy mi miatt kellett várni csaknem két évet a lemezkiadással a nóta megszületése után, de tény, és a ma fellelhető példányok alapján biztosan megállapítható, hogy a felvételek csaknem mindegyike 1911-ben készült.

Ugyancsak erre az időszakra esik a 2 cigányzenekari felvétel is.

He 327	Kössétek meg az ugatós kutyátok csárdás Király Ernő, zenekar kísérettel	Odeon Record (D) No. 15732
1-25900	Kössétek meg az ugató kutyátok Király Ernő Budapest	Favorite Record (D) 1-25900
1-925902	Kössétek meg az ugató kutyátok Énekli Király Ernő	Parlament-Record (H) 555
5607	Kössétek meg az ugató kutyát ... Énekli: Király Ernő a „Király színház tagja Czigányzene kísérettel Budapest	Dacapo-Record (D) U-5607 Baby-Record (H?) No. 5607 Meteor Record (H) 5607 Szabadi Record (H) 809
47487	Kössétek meg az ugatós kutyátok Énekli Király Ernő zenekar kísérettel	Lyrophon (D) U-47487
?	Kössétek meg az ugatós kutyátok (Csóka) Király Ernő, a Király-Színház tagja. Revere Gy. zenekarának kíséretével	„Diadal” Record (H) D 535
76132 RA	Kössétek meg az ugatós kutyátok Énekli Király Ernő	Pathé (F) 52087

66682	Kössétek meg az ugatós kutyátok énekelte Király Ernő a „Király színház” művésze zenekar kísérettel	Columbia Double Face Record (GB) D-6523
	(Király Ernő fényképével)	Columbia Record (Columbia Phonograph) (GB) D-6523
	Énekelte Király Ernő zenekar kísérettel	Columbia Grafonola (USA) E 1112
194545	Kössétek meg az ugatós kutyátok Éneкли: Király Ernő (tenor) cigányzene kísérettel	Columbia Viva-Tonal (USA)
10226-F		
?	Kössétek meg az ugatós kutyátok Éneкли Király Ernő cigányzenekari kísérettel OKÉH (USA) 1209A	
	*****	
Ho 910	Tánccsárdások – Felkötöm a rézsarkantyúm – Lakodalom van a mi utcánkban – Kössétek meg az ugatós kutyátok Előadja Kiss Lajos és cigányzenekara	Odeon (H) A 197188 Odeon (H) B 13155 Tonalit (H) B 720
66736	Kössétek meg az ugatós kutyátok Játszotta Farkas Vince és cigányzenekar	Columbia Grafonola (USA) E 1058
53405	Kössétek meg az ugatós kutyátok (Csóka) Játssza ifj. Berkes Béla udvari tánczenész + Bindet laut bellenden Hund doch fest	„Diadal” Record (H) D 1068 „Diadal” Record (H) D 10 (Berkes zkr. képével)
43173	Kössétek meg az ugató kutyátok Kiss Lajos és cigányzenekara	Parlophon (D) B. 13155

A fenti kigyűjtés nem biztos, hogy teljes, hiszen csupán a rendelkezésemre álló gramofonlemezek és katalógus adatait tudom biztosan alapul venni, de a nagyszámok törvénye alapján ki merem jelenteni, hogy szinte egyik napról a másikra „tarolt” a nóta. Igaz ez akkor is, ha figyelembe vesszük ezen rövid időszakra vetítve az egyéb nagyon népszerű előadóknak, szerzőknek máig fennmaradt, s ezen korban is számos felvételt megélt műveit.

A következő években Csóka Józsi zenélt tovább a kávéházakban szerevezve további dalokat, Szepessy László írta újabb költeményeit, de együttes fellépésükre 1914-ben az Est újság szeptember 23-i hirdetése hívja fel figyelmünket:

Csóka Józsi Nótáskönyve																																	
Szepessy László verseire																																	
<table border="0"> <tr><td>1. A szűrömön hét tulipán . . . . .</td><td style="text-align: right;">9</td></tr> <tr><td>2. Bús vagyok én, hej, mert vigan . . . . .</td><td style="text-align: right;">21</td></tr> <tr><td>3. Csak a nótát hagyjátok meg . . . . .</td><td style="text-align: right;">19</td></tr> <tr><td>4. Ez a kis lány, mintha éppen . . . . .</td><td style="text-align: right;">7</td></tr> <tr><td>5. Fátyolozd be hegedűdet . . . . .</td><td style="text-align: right;">14</td></tr> <tr><td>6. Félrevágom darutollas kalapom . . . . .</td><td style="text-align: right;">11</td></tr> <tr><td>7. Ha egy angyal jegyezgetné könnyem . . . . .</td><td style="text-align: right;">15</td></tr> <tr><td>8. Ki a legény a csárdában? . . . . .</td><td style="text-align: right;">17</td></tr> </table>	1. A szűrömön hét tulipán	9	2. B ús vagyok én, hej, mert vigan	21	3. C sak a nótát hagyjátok meg	19	4. E z a kis lány, mintha éppen	7	5. F átyolozd be hegedűdet	14	6. F élrevágom darutollas kalapom	11	7. H a egy angyal jegyezgetné könnyem	15	8. K i a legény a csárdában?	17	<table border="0"> <tr><td>9. Koldus ősszel darú, gólya . . . . .</td><td style="text-align: right;">4</td></tr> <tr><td>10. Kössétek meg az ugatós kutyátok . . . . .</td><td style="text-align: right;">5</td></tr> <tr><td>11. Lassan, lassan, csak csendesen . . . . .</td><td style="text-align: right;">3</td></tr> <tr><td>12. Megbántott a kis angyalom . . . . .</td><td style="text-align: right;">10</td></tr> <tr><td>13. Mint Isten a csillagokat . . . . .</td><td style="text-align: right;">12</td></tr> <tr><td>14. Nem szoktam én csókot lopni . . . . .</td><td style="text-align: right;">18</td></tr> <tr><td>15. Úgy szeretném, átölelni . . . . .</td><td style="text-align: right;">16</td></tr> <tr><td>16. Vén diófánk hullatja a levelét . . . . .</td><td style="text-align: right;">8</td></tr> </table>	9. K oldus ősszel darú, gólya	4	10. K össétek meg az ugatós kutyátok	5	11. L assan, lassan, csak csendesen	3	12. M egbántott a kis angyalom	10	13. M int Isten a csillagokat	12	14. N em szoktam én csókot lopni	18	15. Ú gy szeretném, átölelni	16	16. V én diófánk hullatja a levelét	8
1. A szűrömön hét tulipán	9																																
2. B ús vagyok én, hej, mert vigan	21																																
3. C sak a nótát hagyjátok meg	19																																
4. E z a kis lány, mintha éppen	7																																
5. F átyolozd be hegedűdet	14																																
6. F élrevágom darutollas kalapom	11																																
7. H a egy angyal jegyezgetné könnyem	15																																
8. K i a legény a csárdában?	17																																
9. K oldus ősszel darú, gólya	4																																
10. K össétek meg az ugatós kutyátok	5																																
11. L assan, lassan, csak csendesen	3																																
12. M egbántott a kis angyalom	10																																
13. M int Isten a csillagokat	12																																
14. N em szoktam én csókot lopni	18																																
15. Ú gy szeretném, átölelni	16																																
16. V én diófánk hullatja a levelét	8																																

Copyright 1914 by Nádor Kálmán, Budapest—Leipzig. All performing rights strictly reserved.

NÁDOR KÁLMÁN, BUDAPEST IV

:: Nachdruck verboten laut dem russischen Autorengesetz vom 20. März 1911. ::
 Перепечатка воспрещается (российским законом об авторском праве отъ 20. Марта 1911 г.).

A hirdetés az alábbi kiadványt népszerűsítette:

Hogy mai szemmel hogyan ítéltethető meg e dal, döntse el mindenki saját maga. Ennek megkönnyítésére lásd a cikk elején szereplő kottát és egy felvételt Király Ernővel a több interneten is fellelhetők közül.

RSS MIEZ? SÚGÓ FÓRUM KAPCSOLAT BELÉPÉS REGISZTRÁCIÓ HU EN DE

GRAMOFON ONLINE

Keresés: Miben? Mindenben

KATALÓGUSOK ELŐADÓK SZERZŐK MŰFAJOK ÉVEK KERESSÜK ÚJ FELTÖLTÉS

[https://gramofononline.hu/1585440616/kossetek meg az ugasos kutyatok](https://gramofononline.hu/1585440616/kossetek-meg-az-ugatos-kutyatok)